
Коломієць Т. О., завідувач лабораторії НДІ
державного будівництва та місцевого само-
врядування НАПрН України

Створено Навчально-наукову лабораторію дослідження проблем службового права Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України

Докорінне оновлення правових засад державної служби, зумовлене прийняттям Закону України від 10.12.2015 року «Про державну службу», із впровадженням численних новітніх європейських правових інститутів, активізація зусиль вітчизняної фахової спільноти, зорієнтованих на завершення процесу публічного обговорення та прийняття нового законодавчого акту про службу в органах місцевого самоврядування, удосконалення положень чинного законодавства, із визначенням специфіки організаційно-правових, функціональних та процедурних засад окремих різновидів публічної служби, істотно актуалізують потребу фундаментальних та прикладних наукових досліджень з різних проблем службового права. Такі дослідження спрямовані на формування новітнього наукового базису сучасної нормотворчої та правозастосовної діяльності у відповідній сфері суспільних відносин, а також організаційного, навчально-методичного, інформаційного забезпечення вивчення навчальних дисциплін службово-правового циклу у закладах вищої освіти

та освіти дорослих, в т.ч. післядипломної освіти, професійного навчання публічних службовців, курсів перепідготовки та/або підвищення їх професійної компетентності.

Задля практичної реалізації всього вищезазначеного у межах укладеного Договору про співпрацю між Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України та Запорізьким національним університетом створено Навчально-наукову лабораторію дослідження проблем службового права (Постанова Президії НАПрН України від 03.07.2017 року № 103/5). Основним завданням Лабораторії є: проведення фундаментальних та прикладних досліджень з актуальних проблем службового права; розробка проектів нормативно-правових актів та пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства; участь у проведенні експертизи нормативно-правових актів з питань службового права; сприяння впровадженню результатів наукових досліджень у навчальний процес закладів вищої освіти, освіти дорослих в Україні, у практичну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою забезпечення ефективного розвитку публічної служби.

Лабораторія здійснює свою діяльність завдяки науковому та методичному сприянню Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України та організаційному, матеріальному і кадровому забезпеченню Запорізького національного університету.

З моменту створення Навчально-науковою лабораторією дослідження проблем службового права вже досягнуто певних результатів. Зокрема, у сфері **навчально-методичної роботи**:

— підготовлено обґрунтування та впроваджено у навчальних процес закладів вищої освіти Запорізької області вивчення навчальних дисциплін: «Правове регулювання державної служби», «Міжнародні стандарти державного управління (з окремим блоком «Міжнародні та європейські правові стандарти службової діяльності»)» для здобувачів освітнього рівня «магістр» спеціальність 081 «Право» освітня програма «Правознавство», навчальної дисципліни «Правове регулювання публічної служби

у правоохоронних органах» для здобувачів освітнього рівня «магістр» спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність» освітня програма «Правоохоронна діяльність»; підготовлено методичні рекомендації та ілюстраційно-презентаційні матеріали;

— підготовлено й впроваджено у навчальний процес закладів вищої освіти Запорізької області для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» спеціальність 081 «Право» освітня програма «Правознавство» нові теми для навчальних дисциплін адміністративно-правового циклу та публічно-правового циклу («Адміністративно-деліктне право України», «Муніципальне право України», «Конституційне право України» тощо) з питань правового регулювання публічно-правових відносин, підготовлено навчально-методичні рекомендації, відео- та презентаційні матеріали;

— підготовлено комплект навчально-методичних, презентаційних матеріалів для здобувачів освітнього рівня «магістр» спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» освітня програма «Публічне управління та адміністрування» для вивчення навчальної дисципліни «Правове регулювання державної служби в Україні та зарубіжних країнах»;

— спільно із Запорізькою обласною державною адміністрацією, Запорізькою обласною радою, виконавчим комітетом Запорізької міської ради і Запорізьким центром перепідготовки, підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій підготовлено і впроваджено на базі Центру навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, керівників державних підприємств, установ, організацій **за професійними програмами перепідготовки та підвищення професійних компетентностей**, із виділенням окремих тематичних блоків («Державна політика у сфері запобігання корупції у сфері публічно-службових відносин», «Міжнародні та вітчизняні правові стандарти службової діяльності», «Конституційно-правові засади здійснення службової діяльності в Україні», «Актуальні питання запобігання та протидії дискримінації у публічній службі», «Актуальні питання діяльності органів місцевого само-

врядування в умовах децентралізації влади в Україні», «Актуальні проблеми реалізації державної кадрової політики в умовах оновлення законодавства про державну службу», «Корупціогенні фактори та їх вплив на публічно-службові відносини», «Дотримання етичних норм поведінки як складова попередження корупційних проявів у діяльності публічних службовців», Застосування системи електронного документування як один із чинників подолання корупційних ризиків у публічній службі», «Залучення молоді на державну службу: правовий елемент» тощо); підготовлено навчально-методичні, презентаційні матеріали для забезпечення викладання; започатковано практику організації та проведення **тематичних короткострокових семінарів** («Чинне законодавство про публічну службу: новації, проблеми застосування та шляхи її вирішення», «Актуальні питання проходження державної служби в умовах оновлення законодавства» (для учасників I, II турів щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий службовець»), «Конфлікт інтересів та засоби його подолання у публічній службі» тощо); проведення **щорічної регіональної «Школи службового права»** для державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування, посадових осіб об'єднаних територіальних громад, студентів закладів вищої освіти та ін. Рекомендації, підготовлені за підсумками проведення заходів, впроваджені у діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування у Запорізькій області.

У освітню діяльність Університету майбутнього правника впроваджено проведення інтерактивної лекції на тему «Я — майбутній державний службовець: мої права, обов'язки та відповідальність» й підготовлено комплект методичних, презентаційних матеріалів для її використання у освітньому процесі закладів середньої освіти при вивченні навчальної дисципліни «Правознавство» та спеціальних навчальних дисциплін у закладах середньої освіти із поглибленим вивченням навчальних дисциплін правового блоку. Для учасників щорічного конкурсу «Юний правознавець» запропоновано перелік тем для публічного виступу, дискусії з актуальних проблем службового права (спільно із Головним управлінням юстиції у Запорізькій облас-

ті, Міжвідомчою координаційно-методичною радою з правової освіти населення при Запорізькій обласній державній адміністрації, Головним управлінням Національної поліції у Запорізькій області); у рамках реалізації проекту Координатора проектів ОБСЄ в Україні та *Європейського центру верховенства права* щодо забезпечення академічної мобільності у освітньому фаховому середовищі в Україні Лабораторія виступила однією із базових інституцій для проведення циклу лекцій представниками закладів вищої освіти України (Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Національного університету «Одеська юридична академія») на тему «Адміністративне право у сучасному вимірі», із виокремленням блоку проблемних питань службового права.

Лабораторіє активно проводиться *науково-дослідницька діяльність*. За час, що минув з моменту її створення:

– *організовано і проведено науково-практичні заходи*: Міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми публічного та приватного права в Україні та зарубіжних країнах: пошук оптимальних шляхів вирішення» (із окремою секцією «Актуальні проблеми службового права та шляхи їх вирішення»), засідання круглих столів: «Вступ на державну службу: нові підходи до правового регулювання», «Обмеження та заборони як засоби запобігання корупції у публічній службі», «Міжнародно-правові та вітчизняні правові стандарти етичної поведінки публічного службовця», «Патронатна служба: витоки, генеза та сучасна правова модель існування», «Заохочення у службовому праві та шляхи ефективного використання його ресурсу», «Дисциплінарна відповідальність публічних службовців: підстави, процедура та заходи реагування» тощо;

– спільно із Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, Запорізькою обласною державною адміністрацією, Центром німецького права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, ВГО «Асоціація фахівців з адміністративного права» започатковано організацію

і проведення **щорічного Всеукраїнського конкурсу молодих вчених на кращу наукову роботу з проблем службового права**, метою якого є підвищення інтересу молодих науковців до актуальних проблем службового права;

— здійснюється підготовка **тематичних студентських конкурсних наукових робіт** (для участі у щорічному Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Право»; конкурсі наукових робіт (есе), що проводиться за ініціативою Міністерства юстиції України, з висвітленням проблематики окремих різновидів публічної служби; регіональних конкурсах наукових робіт для обдарованої молоді тощо), дисертаційних робіт; наукових статей, тез;

спільно із Запорізьким відділенням Центру німецького права Київського національного університету імені Тараса Шевченка здійснюються **компаративні наукові дослідження** з проблем службового права, визначено пріоритети наукової співпраці із університетом ФРН на 2018-2023 рр.

Окрема увага приділяється **консультативно-експертному та нормо проектувальному напрямку діяльності** Лабораторії. Так,

— спільно з лабораторією нормотворчої діяльності та правозастосування Запорізького національного університету підготовлено **обґрунтування та пропозиції щодо удосконалення положень актів чинного законодавства** з питань публічної служби, а саме: до Закону України від 10.12.2015 року «Про державну службу» (щодо узгодження положень про дисциплінарну відповідальність державних службовців, уточнення положень щодо підстав припинення державної служби, щодо положень про підвищення рівня професійної компетентності державних службовців тощо), до Постанови КМУ від 26.04.2017 року № 301 «Про організацію проведення атестації осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою», до Закону України від 20.09.2001 р. «Про дипломатичну службу» щодо узгодження його положень із положеннями Закону України від 10.12.2015 року «Про державну службу» у частині заохочення службовців та їх процедурних засад; до Постанови КМУ від 25.03.2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної

служби», до Постанови КМУ від 23.08.2017 року № 640 «Про затвердження Типового порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців посад категорії «А», «Б», «В» тощо; пропозиції щодо врегулювання засад патронатної служби в Україні, служби в органах місцевого самоврядування в Україні тощо;

– спільно із Запорізькою обласною радою, Запорізькою обласною державною адміністрацією, виконавчим комітетом Запорізької міської ради, Запорізькою міською радою *підготовлено й впроваджено положення правового змісту щодо врегулювання* окремих аспектів публічної служби (дотримання принципів публічної служби, оплати праці, щорічного оцінювання результатів службової діяльності, реалізації права на поворотне призначення тощо);

– співробітники Лабораторії залучаються в якості *експертів, консультантів, тренерів* для участі у засіданнях Міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення при Запорізькій обласній державній адміністрації, для роботи у депутатських групах, консультативних, експертних, робочих групах з окремих питань реалізації положень чинного законодавства про публічну службу, щорічному Всеукраїнському конкурсі «Кращий державний службовець» тощо;

– спільно із Юридичною клінікою Запорізького національного університету виділено окремий напрямок діяльності – надання консультацій з проблем застосування законодавства про публічну службу, а разом із Запорізькою обласною філією Суспільного телебачення підготовлено тематичні телепередачі;

– подано документи для участі у конкурсі МОН України щодо *наукових проектів молодих вчених* й, згідно із наказом МОН України від 03.10.2017 року № 1333 «Про затвердження переліку проектів, що пройшли конкурсний відбір, що виконуються вченими, які працюють (навчаються) у вищих навчальних закладах та наукових установах, що належать до сфери управління МОН України, та формування тематичних планів на 2017 рік», затверджено науковий проект (секція – 08, тип НР) «Забезпечення ефективності та результативності реалізації положень Закону України «Про запобігання корупції»:

науково-методичне обґрунтування», визначено основні пріоритети його реалізації, кадрове, наукове та методичне забезпечення;

— за підсумками участі у конкурсі проектів, які підтримує Британська Рада, затверджено проект «Корисна інформація», складовою якого є інформаційне, консультаційне та методичне забезпечення реалізації внутрішньопереміщеними особами права на публічну службу. Підготовлено інформаційно-методичні, консультаційно-презентаційні матеріали, визначено алгоритми їх поширення й отримання у зворотному порядку емпіричних матеріалів для досліджень.

Активно проводиться *видавнича діяльність* Лабораторії. *Підготовлено та опубліковано* із грифом Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України та Запорізького національного університету:

— Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. — Запоріжжя: ЗНУ, 2017. — 328 с.

— Службове право України: словник термінів / за заг. ред. Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. — Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. — 340 с.

— Правове регулювання патронатної служби в Україні: навчальний посібник / за заг. ред. Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. — Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. — 240 с. (третя книга з серії «Службове право України», започаткованої у 2016 році).

Для забезпечення достатніх можливостей для виконання студентами закладів вищої освіти та державними службовцями вимог чинного законодавства щодо вільного володіння державною мовою та іноземною мовою, яка є однією з офіційних мов Ради Європи, усунення мовних перешкод у використанні правової термінології, опрацюванні міжнародно-правових актів та актів Ради Європи, спільно із фахівцями-філологами підготовлено й опубліковано термінологічні словники:

— Українсько-російський / російсько-український словник юридичних термінів: близько 10 тис. термінів / за заг. ред.

Т. О. Коломоець, Т. В. Хом'як; кол. авт.: Коломоець Т. О. (голова) та ін. — Запоріжжя: ЗНУ, 2017. — 338 с.

— Українсько-англійський / англійсько-український словник юридичних термінів: близько 10 тис. термінів / за заг. ред. Т. О. Коломоець, С. В. Іваненко; кол. авт.: Коломоець Т. О. (голова) та ін. — Запоріжжя: ЗНУ, 2017. — 316 с.

— Українсько-французький / французько-український словник юридичних термінів: близько 10 тис. термінів / за заг. ред. Т. О. Коломоець, С. В. Іваненко; кол. авт.: Коломоець Т. О. (голова) та ін. — Запоріжжя: ЗНУ, 2017. — 328 с.

— Коломоець Т. О., Шарая А. А. Правове регулювання державної служби в Україні: навчальний посібник. — Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. — 250 с.

Співробітниками Лабораторії також підготовлено й опубліковано наукові статті у вітчизняних та зарубіжних фахових журналах, які включені до переліку науково метричних видань, тез доповідей, навчально-методичних рекомендацій та ін.

У тісній співпраці із Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, Запорізьким національним університетом та вітчизняними й зарубіжними закладами вищої освіти, науковими установами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськими професійними правничими організаціями передбачається і в подальшому зосередження зусиль Лабораторії на результативне виконання основних завдань її діяльності.